

ÎNVĂȚĂTORI ȘI EDUCATOARE

LIMBA SÂRBĂ

Programa pentru examenul de definitivare în învățământ, gradul didactic II și reciclare

OBIECTIVE

Programa de limba sârbă urmărește :

- consolidarea cunoștințelor de limbă, dezvoltarea capacităților de a folosi corect limba literară, forma scrisă și orală ;
- aprofundarea cunoștințelor din domeniul : stilisticii, semanticii, foneticii și fonologiei, gramaticii : cu aplicativitate în didactica de la clasele II – IV ;
- consolidarea capacităților de analiză gramaticală ;
- cultivarea limbii sârbe literare.

I. LIMBĂ ȘI STIL

1. Noțiuni generale (Limba ca sistem de semne. Procesul comunicării prin limbaj).
2. Caracterul de sistem al limbii. (Funcțiunile limbii. Stilul. Particularitățile stilului).
3. Scurtă privire istorică asupra limbii sârbe. Originea și dezvoltarea limbii sârbe. Dialecte și graiuri de pe teritoriul României.
4. Planurile vorbirii. Vorbirea directă și vorbirea indirectă.

II. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

Principiile ce stau la baza ortografiei

Semne de punctuație și ortografie. Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice.

III. VOCABULARUL

Noțiuni generale : vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii sârbe ; vocabular fundamental și masa vocabularului. Sensul cuvintelor. Sens propriu și sens figurat. Relații semantice între cuvinte (sinonimie, omonimie, antonimie).

Structura morfologică a cuvântului.

Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne : derivare, compunere; mijloace externe : împrumut, calc lingvistic).

IV. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

Fonetica. Fonemul. Reprezentarea grafică a sunetelor. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe. Accentul. Particularitățile fonetice ale limbii sârbe. Asimilarea după sonoritate și locul de formare. Vocalizarea vocalelor ultracurte și apariția lui **a** inconstant. Vocale mobile. Palatalizarea și sibilizarea consoanelor. Iodizarea consoanelor. Trecerea lui **I** în **o** . Norme de ortografie și ortoepie.

V. MORFOLOGIA

Obiectul morfologiei. Părțile de vorbire. Părțile de vorbire flexibile. Substantivul, categorii lexicale, gramaticale, morfologice. Declinarea substantivelor. Formele cazuale. Adjectivul, categorii lexicale și gramaticale. Adjective determinate și nedeterminate. Grade de comparație. Pronumele și categoriile de pronume în limba sârbă. Numeralul, flexiunea și categorii de numerale. Verbul. Moduri și timpuri verbale. Verbe neregulate. Aspectul verbal. Adverbe, clasificare și comparație. Prepoziții, interjecții, conjuncții și particule.

VI. SINTAXA

Sintaxa propoziției și a frazei. Coordonare și subordonare. Categorii de propoziții coordonate și subordonate.

BIBLIOGRAFIE

Pravopis srpskoga književnog jezika, Matica srpska, Novi Sad, izradili M. Pešikan, M. Pižurica, J. Jerkov, 1994.

Mihailo Stefanović, Savremeni srpskohrvatski jezik, I, II, Beograd, 1994.

Gramatika srpskog jezika za srednje škole, Ž. Stanojčić, Lj. Popović, Beograd, 1996.

Milan Vujačklija, Leksikon stranih reči i izraza, Beograd, 1972.

Rečnik književnih termina, Nolit, Beograd, 1985.

LITERATURA SÂRBĂ

Programa pentru examenul de definitivare în învățământ

OBIECTIVE

Programa de literatură sârbă pentru examenul de definitivare urmărește actualizarea și aprofundarea unor momente din istoria literaturii sârbe, a unor scriitori și opere reprezentative.

I. NOȚIUNI DE TEORIE LITERARĂ

Noțiunea de opera literară, limbajul poetic, imaginea poetică, subiectul, compoziția, personajul. Noțiuni de metrică și prozodie necesare analizei textelor poetice în ciclul primar.

Genurile literare. Principalele specii literare.

II. LITERATURA POPULARĂ.

Lirske pesme. Podela (posleničke, mitološke, obredne, prigodne, ljubavne, šaljive).

Lirsko-epske pesme (Hasanaginica).

Epske pesme. Pretkosovski ciklus (Zidanje Skadra). Kosovski ciklus (Kosovka devojka, Smrt Majke Jugovića, Car Lazar i carica Milica). Pokosovski ciklus (Bolani Dojčin). Ciklus Kraljevića Marka (Kraljević Marko pije uz ramazan vino). Hajdučko-uskočki ciklus (Starina Novak i knez Bogosav, Ropstvo Janković Stojana). Ciklus za oslobodjenje Srbije i Crne Gore (Početak bune protiv dahija).

Narodne pripovetke- opšti prikaz (Ero i Turčin, U cara Trojana kozje uši).

Kraće narodne umotvorine (zagonetke, poslovice, pitalice).

III. LITERATURA MEDIEVALA.

Sveti Sava – život i prosvetiteljsko delo (Život Svetog Simeona). Teodosije (Život Svetog Save).

IV. ILUMINISMUL.

Dositej Obradović – život i prosvetiteljsko delo (Život i priključenja, Pismo Haralampiju, Basne).

V. CLASICISMUL SI PREROMANTISMUL.

Jovan Sterija Popović – život i književni rad (Pokondirena tikva).

VI. ROMANTISMUL.

Vuk Stefanović Karadžić – život i književni rad. Borba za reformu jezika i pravopisa. Rad na sakupljanju narodnih umotvorina. Petar Petrović Njegoš – život i književni rad (Gorski vijenac). Branko Radičević – život i pesničko delo (Djački rastanak, Kad mladijah umreti). Djura Jakšić – život i književni rad (Na Liparu). Jovan Jovanović Zmaj – život i književni rad (Djulići, Djulići uveoci). Dečije pesme. Laza Kostić (Santa Maria della Salute).

VII. REALISMUL.

Vojislav Ilić – život i pesnički rad (U poznu jesen, Grm). Jakov Ignjatović (Vasa Rešpekt). Laza Lazarević (Sve će to narod pozlatiti). Stevan Sremac (Pop Ćira i pop Spira). Radoje Domanović (Danga). Borisav Stanković (Nečista krv). Petar Kočić (Jazavac pred sudom). Branislav Nušić (Gospodja ministarka).

VIII. PARNASIANISMUL SI SIMBOLISMUL.

Aleksa Šantić (Mi znamo sudbu, Pretprazničko veče). Jovan Dučić (Morska vrba, Himna pobjednika). Milan Rakić (Na Gazi Mestanu, Dolap).

IX. LITERATURA SECOLULUI XX.

Miloš Crnjanski – život i književni rad (Seobe). Ivo Andrić – život i književni rad (Most na Žepi, Na Drini ćuprija). Desanka Maksimović – život i pesničko delo (Strepnja, Pokošena livada, Krvava bajka). Veljko Petrović (Ratar). Branko Ćopić (Bašta sljuzove boje). Dobrica Ćosić (Koreni). Vasko Popa (Kora). Stevan Raičković (Kamena

uspavanka). Danilo Kiš (Enciklopedija mrtvih). Srpska književnost u Rumuniji – opšti prikaz.

BIBLIOGRAFIE

***- Udžbenici za srednje škole, za IX, X, XI, XII razred, Bukurešt, 1997.

Jovan Deretić, Istorija srpske književnosti, Beograd, 1983.

Milan Kašanin, Srpska književnost u srednjem veku, Beograd, 1975.

Milorad Pavić, Istorija srpske književnosti klasicizma i predromantizma, Beograd, 1979.

P. Palavestra, Istorija moderne srpske književnosti, Beograd, 1986.

P. Palavestra, Posleratna srpska književnost (1945-1970), Beograd, 1972.

Sveta Lukić, Savremena jugoslovenska literatura, Beograd, 1968.

M. Popović, Istorija srpske književnosti. Romantizam. I-III, Beograd, 1968-1972.

METODIČA

Examenul de definitivare în învățământ și gradul didactic II – învățători

I. NASTAVA POČETNOG ČITANJA I PISANJA.

Pojam i značenje početnog čitanja i pisanja. Ciljevi i zadaci početnog čitanja i pisanja. Pedagoški zahtevi u nastavi početnog čitanja i pisanja. Metode i postupci u nastavi početnog čitanja i pisanja. Prethodna ispitivanja (Metodika ispitivanja). Struktura nastave početnog čitanja i pisanja. Pripreme za čitanje i pisanje (Predbukvarski period) : vizuelne vežbe ili vežbe u posmatranju, akustičke vežbe ili vežbe u slušanju, prepričavanje i pričanje, opisivanje, vežbe artikulacije, razumevanje i usvajanje pojma rečenice, razumevanje i usvajanje pojma reči, razumevanje i usvajanje pojma glasa, analitička vežbanja, sintetička vežbanja, globalno čitanje, motoričke vežbe (pripreme za pisanje). Učenje čitanja i pisanja (Bukvarski period). Raspored učenja početnog čitanja i pisanja (odvojeno učenje čitanja i pisanja, uporedno učenje čitanja i pisanja, kombinovano učenje čitanja i pisanja). Postupci obrade slova (monografski, grupni, kompleksni). Faktori koji utiču na izbor postupka.

II. ČITANJE I VRSTE ČITANJA.

Izražajne vrednosti čitanja (artikulacija, dikcija, intonacija, ritam, tempo, pauza, jačina glasa, vizuelni kontakti sa slušaocem, diskretnost gestova i mimike). Vrste čitanja (glasno, tiho, logično, izražajno, horsko, usmereno, diferencirano, po ulogama, istraživačko, fleksibilno, kritičko, stvaralačko).

III. OBRADA UMETNIČKOG TEKSTA.

Posebni principi u nastavi književnosti (princip uslovnosti, princip metodičke adekvatnosti, princip jedinstva analize i sinteze). Metodička struktura časa obrade

umetničkog teksta. Opšti model obrade umetničkog teksta (emocionalno-intelektualna priprema, najava nastavne jedinice, izražajno čitanje, lokalizovanje teksta glasno, tiho I izražajno čitanje, tumačenje nepoznatih reči I izraza, razgovor o neposrednom doživljaju I utiscima, analiza teksta), obrada književnog lika, jezik I stil, samostalni I stvaralački rad učenika, domaći zadatak. Obrada teksta na osnovu plana. Obrada teksta pomoću istraživačkih zadataka. Posebni modeli obrade umetničkog teksta. Obrade lirske pesme. Obrade epske pesme. Obrade bajke. Obrade basne.

IV. USMENO I PISMENO IZRAŽAVANJE.

Usmeno izražavanje (prepričavanje, pričanje, opisivanje, izveštavanje, kazivanje napamet naučenih tekstova, vežbanje razgovaranja, ostali oblici usmenog izražavanja); Pismeno izražavanje (prepisivanje, diktat, pisani sastavi, informativno-poslovni sastavi, jezičke vežbe).

V. NASTAVA GRAMATIKE I PRAVOPISA.

Zadaci nastave gramatike i pravopisa; Diferencijalna (razlikovna) gramatika; Principi u nastavi gramatike (princip naučnosti, princip vaspitnosti, princip primerenosti, princip teksta, princip očiglednosti, princip zanimljivosti, princip stvaralaštva učenika, princip postupnosti); Indukcija i dedukcija kao način saznanja; Modeli metodičke organizacije časa.

VI. POZORIŠTE, FILM I TELEVIZIJA U NASTAVI.

Pozorište u nastavi; Film u nastavi; Televizija u nastavi.

BIBLIOGRAFIE

- M. Nikolić, Metodika nastave srpskog jezika i književnosti, Beograd, 1992.
P. Ilić, Srpski jezik I književnost u nastavnoj teoriji I praksi, Novi Sad, 1997.
S. Marinković, Metodika kreativne nastave srpskog jezika I književnosti, Beograd, 1994.
M. Vučković, Metodika nastave srpskohrvatskog jezika, Beograd, 1984.
Djordje Lekić, Metodika razredne nastave, Beograd, 1991.

EDUCATOARE

LITERATURĂ PENTRU COPII

Programa pentru examenul de gradul didactic II

Conceptul de literatură pentru copii. Sfera literaturii pentru copii. Genuri și specii literare accesibile copiilor de vârstă preșcolară. Valoarea instructiv-educativă a literaturii pentru copii. Accesibilizarea operelor.

Genul liric

Lirske pesme (Uspavanke, lazaljke, tašunaljke, cupaljke, rugalice, brojalice, brzalice).

Poslovice. Pitalice. Zagonetke.

Lirica cultă

Poezii despre frumusețile naturii și despre viețuitoare.

- Universul copilăriei oglindit în versuri.
- Poezii care fac elogiul patriei.
- Poezii despre trecutul istoric.
- Tabloul în proză.

Genul epic

Basmul. Legenda. Schișa. Povestirea. Romanul.

Basmul.

Definiție, tematică, compoziție, personaje, trăsături caracteristice, valori instructiv-educative.

Exemplificări din literatura sârbă și universală :

“Snežana”, “Pepeljuga”, “Biberče”, “Crvenkapa”, “Ivica i Marica”, Braća Grim :”Palčić”, A. Puškin : “Bajka o ribaru i ribici”, H. C. Andersen : “Carevo novo odelo”, “Kneginjica na znu graška”, “Devojčica sa šibicama”.

Legenda.

Valori morale si estetice.

Kako je postala krtica; Kornjača; Kukavica.

Schita. Povestea. Romanul.

Ko ne radi taj ne jede (srpska narodna priča); Petao, lija i vuk (ruska narodna priča); N. Popović : Priča pred spavanje; Jon Kreanga : Kesica sa dve pare; Uspomene iz detinjstva; Dedina i babina kći; Lisica prevarila medveda.

Fabula.

Definire. Trăsături caracteristice.

Žan de la Fonten : Cvrčak i mrav; Lisica i gavran.

Dositej Obradović : Lav i miš.

Poezia.

Jovan Jovanović Zmaj – dečiji pesnik (Sadi drvo; Jovanka baštovanka; Mali konjanik; Kicina kuća; Svet; Juca s velikom jabukom; Materina maza; Zimska pesma; Evo nam roda doleće; Ptice na prozoru).

Desanka Maksimović (U snu deca rastu; Koke i meda; Zečije uho).

Dragan Lukić (Sedmica; Svejedno; Dečija pesma; Mali grof u tramvaju).

Dj. Župunski (Čuvajte se deco; Mornar biću; Najdraži poklon majci; Seja).

D. Mirjanić (Šuma; Mala domaćica; Vrlo lak i kratak računski zadatak).

ÎNVĂTĂTORI

LITERATURĂ PENTRU COPII

Programa pentru reciclare și gradul didactic II

Conceptul de literatură pentru copii. Sfera literaturii pentru copii. Genuri și specii literare accesibile copiilor. Valoarea instructiv-educativă. Accesibilizarea operelor.

I. Narodna književnost

Narodne lirske pesme (uspavanke; lazaljke; tašunaljke; cupaljke; rugalice; brojalice; brzalice; redjalice; pesme o životinjama; šaljive pesme; pesme o Zemlji i vasioni; pesme o deci; simbolične pesme).

Dečje igre.

Lirsko-epske pesme (Marko Kraljević i orao; Smrt majke Jugovića; Hasanaginica; Dioba Jakšića; Mali Radojica; Smrt vojvode Prijезде).

Bajke (Snežana; Pepeljuga; Medjedović; Biberče).

Legende (Kako je postala krtica; Kornjača; Vučitrn).

Basne (Bik i zec; Crv i lav).

Šaljive narodne priče (Laž za opkladu).

Anegdote (Ero i Turčin).

Pitalice. Poslovice i izreke. Zagonetke.

II. Svetska književnost

Basne (Ezop: Konj i magarac, Kornjača i zec; Ž. de la Fonten: Cvrčak i mrav).

Bajke (Šarl Pero: Mačak u čizmama; Braća Grim: Palčić; H. K. Andersen: Carevo novo odelo).

Pripovetke (A. P. Čehov: Kaštanka).

Romani – odlomci (Karlo Kolodi: Pinokio; Mark Tven: Doživljaji Toma Sojera; Luis Kerol: Alisa u zemlji čuda; Antoan de Sent Egzeperi: Mali princ).

III. Srpska književnost

Dositej Obradović – basnopolisac (Lav i miš; Starac i smrt).

Branko Radičević (Dete i tica; Cic).

Djura Jakšić (Siroče).

Jovan Jovanović Zmaj – pesnik detinjstva (Pačija škola; Materina maza; Gde je bola; Mali konjanik).

Ivo Andrić (Prvi put u cirkusu).

Desanka Maksimović – stvaralaštvo za decu (Raduj se, raduj se, dete).

Branko Ćopić i dečja poezija (Mašinovodja).
Dušan Radović (Lav; Deca vole; Da li mi verujete).
Mira Alečković (Pesma za mamine oči; Ljuljaška na grani).
Stevan Raičković (Veliko dvorište – odlomak).
Dragan Lukić (Šta je otac; Učitelju; Šofer velike kuće).
Miroslav Antić (Plavi čuperak).
Branislav Crnčević (Radoznalo vrapče; Bosonogi i nebo).
Dobrica Erić – idilično carstvo detinjstva (Bajka o senicama; Lepa je mala varoš Topola).
Ljubivoje Ršumović (Išli smo u Afriku; Krava čuva svoje tele; Jedna mamina dama).

BIBLIOGRAFIE

D. Ognjanović - V. Cvetanović, Dečja planeta – čitanka za studente pedagoških akademija, Beograd, 1984.
D. Ognjanović, Ptica u letu – čitanka književnosti za decu za medicinske škole, Beograd, 1989.
M. Danajlić, Naivna pesma, Beograd, 1976.
S. Marković, Zapisi o književnosti za decu, Beograd, 1971.
M. Crnković, Dječja književnost, Zagreb, 1967.
D. Ognjanović, Stvaraoci i deca (Ogledi o jugoslovenskim piscima za decu), beograd, 1978.
Dečja književnost – šta je to. (Zbornik materijala o pitanjima književnosti za decu), Novi sad, 1970.